

VALTAKUNNANSYÖTTÄJÄNVIRASTO

PL 333
00181 HELSINKI
Puhelin 010 3620 800 Fax 010 3620 888

PÄÄTÖS

05/13

syyttämättä jättämisestä

4.5.2005

Asianro

R 05/16

Syyttämättä jätetty LUOMA PEKKA TONI RAFAEL
21.03.1956

Asianomistajat PEDERSEN JAANA HELENA

Tutkitut tai epäillyt rikokset ja lainkohdat
KUNNIANLOUKKAUS
28.5.2003 LOHJA
6010/R/0001599/05
Rikoslaki 24 luku 9 §

Tapahtumatiedot Esitutkinnassa on selvitetty, onko Pekka Luoma syyllistynyt kunnianloukkaukseen. Pekka Luoma on kirjoittanut Länsi-Uusimaa lehdessä 28.5.2003 julkaistun kirjoituksen, joka Jaana Pedersen on katsonut hänen kunniaansa loukkaavaksi.

Päätös Jätän syytteen nostamatta, koska kyseessä ei ole rikos

Perustelut 1. Tausta

Pekka Luoman kirjoitus on julkaistu Länsi-Uusimaa Lehden nk. kirjoittajavieras -palstalla 28.5.2003. Luoma on kolumninsa loppuosassa käsitellyt Lohjassa toimivan Tytyrin koulussa joulukuussa 2002 sattunutta oppilaan loukkaantumista ja siihen liittyntä korvausasian käsittelyä kaupungin opetuslautakunnassa. Pekka Luoma on oman kertomuksensa mukaan kirjoittanut puheena olevan kirjoituksen sekä erityiskoulun rehtorin että opetuslautakunnan varapuheenjohtajan ominaisuudessa. Jaana Pedersen oli loukkaantuneen lapsen huoltajana esittänyt opetuslautakunnalle kaupunkiin kohdistetun korvausvaatimuksen. Lautakunta oli käsitellyt vaatimusta 14.5.2003 ja tuolloin päättänyt hylätä hakemuksen. Länsi-Uusimaa oli 16.5.2003 ilmestyneessä numerossaan tiedottanut opetuslautakunnan päätöksestä korvausasiassa. Pedersen oli ottanut yhteyttä uutisen kirjoittaneeseen toimittajaan ja sopinut siitä, että Pedersenin kanssa tehdään haastattelu, joka julkaistaan Länsi-Uusimaa -lehdessä. Lehden 20.5.2003 julkaistussa haastatteluun perustuvassa lehtijutussa Pedersen arvosteli kaupungin toimintaa. Pedersenin arvostelu koski yhtäältä edellä tarkoitettua korvausasian käsittelyä ja toisaalta muita hänen havaitsemiaan epäkohtia kaupungin toiminnassa.

2. Pekka Luoman kirjoitus 28.5.2003

Pekka Luoman kirjoituksessa ei suoraan mainita, että siinä tarkoitetaan Jaana Pedersenin lapsen tapausta. Kirjoituksessa ilmoitetaan kuitenkin, että siinä otetaan kantaa muutamiin esillä olleisiin asioihin. Kirjoitukseen sisältyy mm. seuraava ote:

"Vahingon sattuessa kaupunki on korvannut kaikki hoitoon liittyvät kulut. Niin sen kuuluu tehdä. Kivun ja säryn korvaamisen periaate ei kuulu

suomalaiseen kasvu ympäristöön vahinkotapahtumissa. Amerikassa kissanomistaja määrättiin saamaan korvauksia mikrouunin valmistajalta, kun ohjeissa ei kerrottu, että kissaa ei saa kuivattaa mikrossa. Pankista lainaa haettaessa juotuu allekirjoituksellaan vakuuttamaan, että ymmärtää lainan takaisinmaksun periaatteen. Mikäli kouluun liitetään tällainen juristipedagogiikka, niin jatkossa koulut joutuvat varmaankin sisäänkirjoittautumisvaiheessa tekemään sopimuksia kotiväen kanssa ..."

Luoma toteaa kirjoituksessaan, ettei tällainen ajattelu hänen mielestään sovi suomalaiseen oppivelvollisuuskouluun. Hän päättää kirjoituksensa tätä aihetta koskevan osuuden seuraavalla lausumallaan:

"Suutari pysyköön lestissään. Vahinkoja sattuu tekeväälle niin koulussa kuin kotonakin. Julkinen repostelu ei ole kasvatuksellisesti kovinkaan järkevää".

3. Kirjoituksen arviointia

Rikoslain 24 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan kunnianloukkauksesta tuomitaan se, joka 1) esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka 2) muuten kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla halventaa toista.

Arvioinnissa on siten otettava kantaa siihen, onko kirjoituksessa viitattu Jaana Pederseniin ja onko kirjoitus hänen kunniaansa loukkaava.

Pekka Luoma on kiistänyt syyllistyneensä mihinkään rikokseen asiassa. Pekka Luoma on esitutkinnassa kertonut, että hän oli opetuslautakunnassa perehtynyt Jaana Pedersenin korvaushakemukseen ja sen perusteisiin. Kirjoituksessaan hän ei ollut ottanut kantaa juuri tähän asiaan, vaan hänen tarkoituksenaan oli ollut käsitellä asiaa yleisellä tasolla. Hän ei ollut ajatellut, että hänen kannanottoaan voisi yhdistää edellisellä viikolla samassa lehdessä olleeseen Jaana Pedersenin haastatteluun.

Katson, että Luoman on täytynyt ymmärtää, että hänen kirjoitustaan tullaan lehden lukijoiden piirissä yhdistämään kyseiseen tapaturma-asiaan ja samaisessa lehdessä 20.5.2003 julkaistuu Jaana Pedersenin haastatteluun. Näin asian om ymmärtänyt myös Länsi-Uusimaa lehden päätoimittaja Urpo Uotila, jota on esitutkinnassa kuultu kanssa epäiltynä. Näin ollen pidän selvitettyinä, että kirjoitukseen sisältyy viittaus Jaana Pederseniin ja hänen toimintaansa.

Luoman kirjoitusta voidaan arvostella. Helsingin hallinto-oikeus on päätöksessään 12.11.2004 04/0933/2 katsonut, että Luoma on kirjoituksensa vuoksi tullut esteelliseksi ottamaan osaa Pedersenin korvausasiaa koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelyyn. Hallinto-oikeus katsoo ratkaisussaan, että Luoma on kirjoituksessaan esittänyt omia mielipiteitään tavalla, joka on ollut voimakas ja asenteellinen. Hallinto-oikeuden mukaan kirjoitus voidaan osittain nähdä vastineeksi Pedersenin samassa lehdessä aikaisemmin julkaisemaan kirjoitukseen. Pedersen on perustellusti yhdistänyt Luoman kirjoituksen lapsensa vahingonkorvausasian käsittelyyn opetuslautakunnassa. Luoman kirjoitus on siten hallinto-oikeuden mukaan ollut omiaan horjuuttamaan luottamusta Luoman puolueettomuuteen Pedersenin oikaisuvaatimusta käsiteltäessä.

Vaikka Luoman kirjoitus on ollut esteellisyyttä aiheuttava katson, ettei se täytä kunnialoukkauksen tunnusmerkistöä. Esteellisyys syntyy siitä, että Luoma on voimakkaasti tuonut esiin oman mielipiteensä asiasta, johon hänen oli määrä ottaa kantaa vastaisessa opetuslautakunnan kokouksessa. Luoman kirjoituksesta on siten ilmennyt kielteinen ennakoasenne

Pedersenin korvausasiaan.

Sen sijaan Luoman kirjoituksesta ei mielestäni voi vetää sellaisia johtopäätöksiä, että hän olisi viittauksillaan kissan laittamisesta mikroaaltouuniin ja pankkilainan allekirjoituksen merkityksestä vihjannut, että Jaana Pedersenin ymmärrys olisi esimerkkien osoittamalla tasolla tai että siinä olisi ~~esimerkkien osoittamat puutteet~~. Tulkitseen Luoman kirjoitusta niin, että hänen tarkoituksenaan olisi osoittaa, ettei kaikkia vaaratilanteita pystytä kouluympäristössä ennakoidaan ja ettei niitä koskevia vastuutilanteita voida aukottomasti säännöksillä määritellä. Esimerkeillään hän on käsitykseni mukaan pyrkinyt perustelemaan kantaansa. Hänen kirjoitustaan voidaan ymmärtää arvosteluksi, joka kohdistuu Pedersen julkisuudessa esittämiin käsityksiin, sitä vastoin ei Pedersenin henkilöön kohdistuvaksi halventamiseksi. Ratkaisevaa tässä arvioinnissa on esitetyn lausuman objektiivinen luonne, ei sen sijaan se, että kohde on tosiasiaassa kokenut mielipahaa.

Näin ollen katson, että kunnianloukkauksen tunnusmerkistö ei tässä asiassa täyty. Luoman kirjoituksessaan esittämät lausumat eivät objektiivisen mittapuun mukaan ole Pederseniä halventava. Niistä ei myöskään ilmene kunnianloukkauksen edellyttämä loukkaamistarkoitus.

Luoma ei ole kirjoituksessaan paljastanut salassapidettäviä terveystietoja. Näin ollen tapauksessa ei täyty myöskään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä rangaistavaksi säädetty virkasalaisuuden rikkominen tai tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen.

Tässä asiassa ei ole otettu kantaa siihen, onko Luoma rikkonut virkavelvollisuuksiaan aiheuttaessaan kirjoituksellaan esteellisyytensä edellä hallinto-oikeuden ratkaisusta ilmenevällä tavalla.

Allekirjoitus

Valtionsyyttäjä Mika Illman

Jakelu

Syyttämättä jätetty
Asianomistaja
Poliisi

OHJEITA ASIANOSAISILLE

ASIANOSAISTEN HUOMIOON OTETTAVAKSI

1. Tämä päätös ei vapauta mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta.
2. Kun virallinen syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta, asianomistaja saa itse nostaa syytteen rikoksesta, ellei asianomistaja ole peruuttanut syyttämispyyntöänsä tai muuten luopunut syytteen nostamisesta.
3. Virallinen syyttäjä saa peruuttaa päätöksensä ja nostaa syytteen, jos asiassa ilmenneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin.
4. Ylemmällä syyttäjällä on oikeus ottaa tämä asia uudelleen ratkaistavaksi. Valtakunnansyyttäjä käyttää kuitenkin tätä oikeuttaan yleensä vain, jos on perusteellisesti epäillä syyttäjän ylittäneen harkintavaltansa, jos syyttäjän päätös on selvästi riittämättömästi perusteltu tai jos syyttäjän toiminnan yhdenmukaisuuden tai tarkoituksenmukaisuuden valvonta edellyttää asian tutkimista. Asianomistaja saa vaatimuksensa aina tutkituksi nostamalla edellä 2 kohdassa todetun mukaisesti itsensä syytteen tuomioistuimessa.